

Plantáže rychle rostoucích dřevin na půdách kontaminovaných rizikovými prvky

Libor Mrnka

Botanický ústav AVČR, v.v.i.

Projekt CZ0092 financovaný Norským finančním
mechanismem

**Botanický ústav
AVČR, v.v.i.**

Řešitel

**Česká zemědělská
universita v Praze**

Partner č. 1

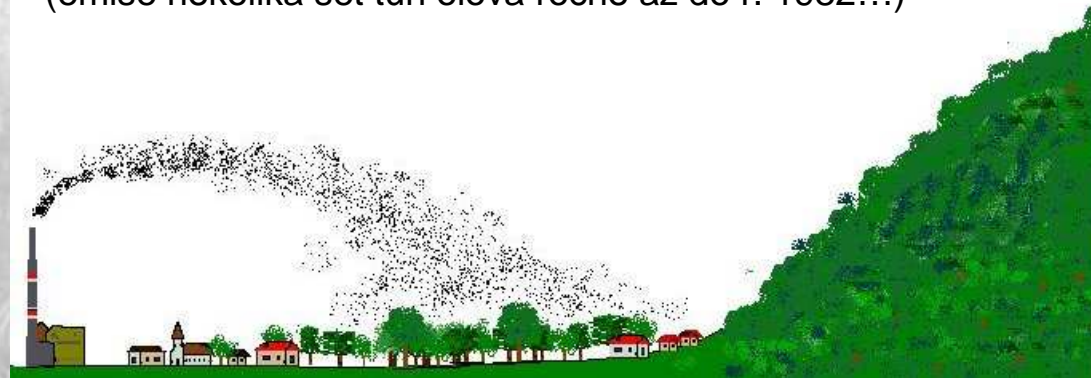
**Bioforsk, Norwegian
Institute for Agricultural
and Environmental
Research**

Partner č. 2

Zaměření projektu

Zdroj znečištění rizikovými prvky (RP) v regionu
(emise několika set tun olova ročně až do r. 1982...)

Silná kontaminace půd RP v okolí (As, Cd, Pb, Zn)

Negativní dopady na kvantitu i kvalitu
zemědělské produkce

Cíl projektu...

...nabídnout **alternativní využití kontaminovaných půd** pro **produkci biomasy** prostřednictvím plantáží rychle rostoucích dřevin (RRD).
Důležitým vedlejším efektem navrhované technologie je **fyto stabilizace** nebo **fytoextrakce** škodlivých prvků v půdě.

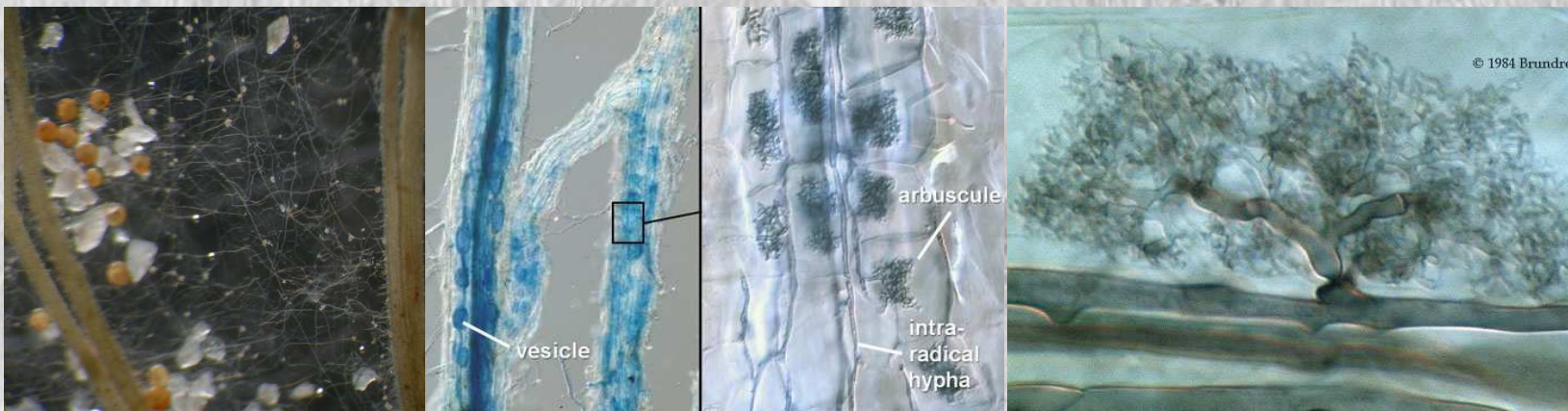

Mykorhizní symbióza

Ektomykorhiza

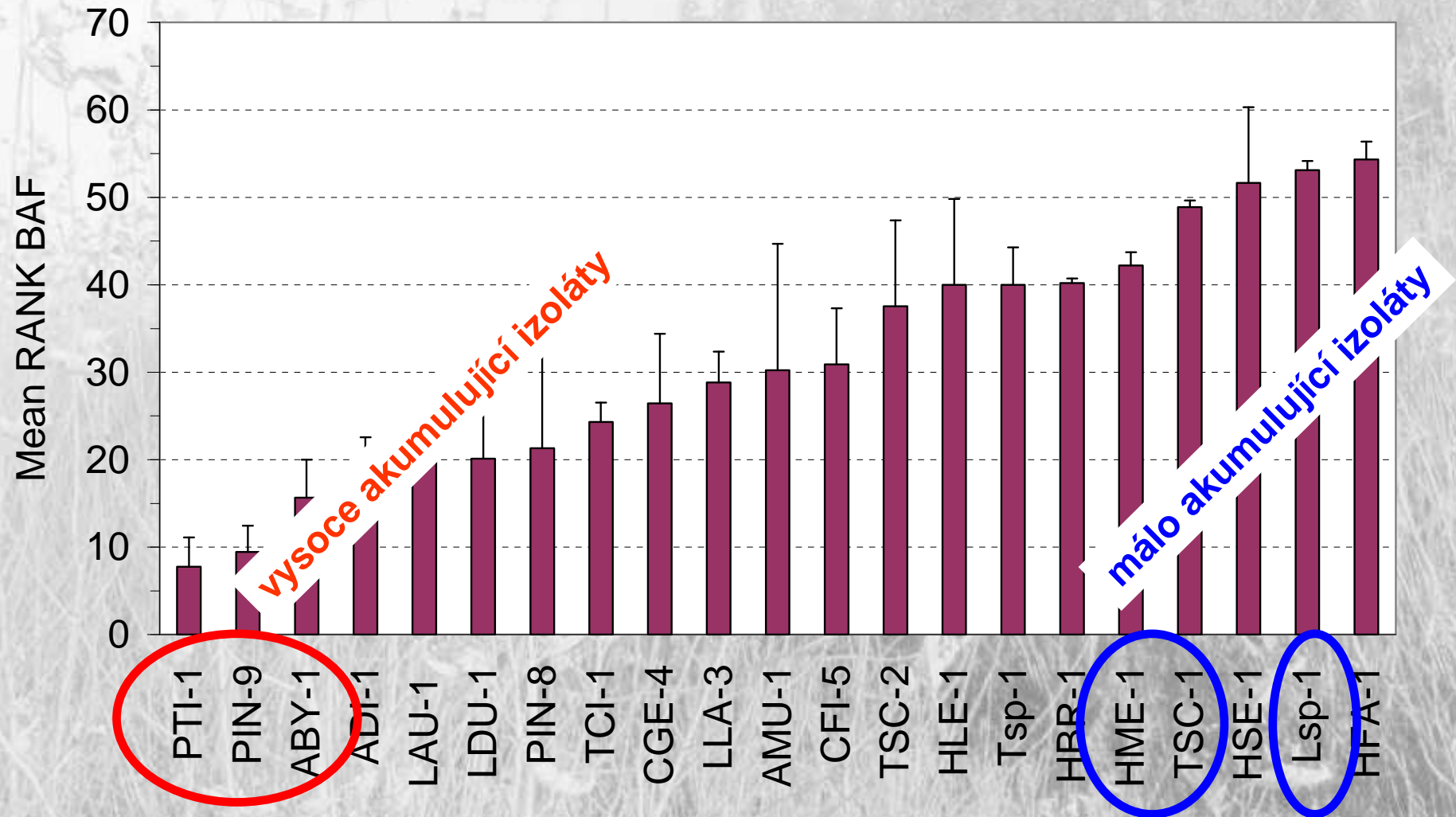

Arbuskulární mykorhiza

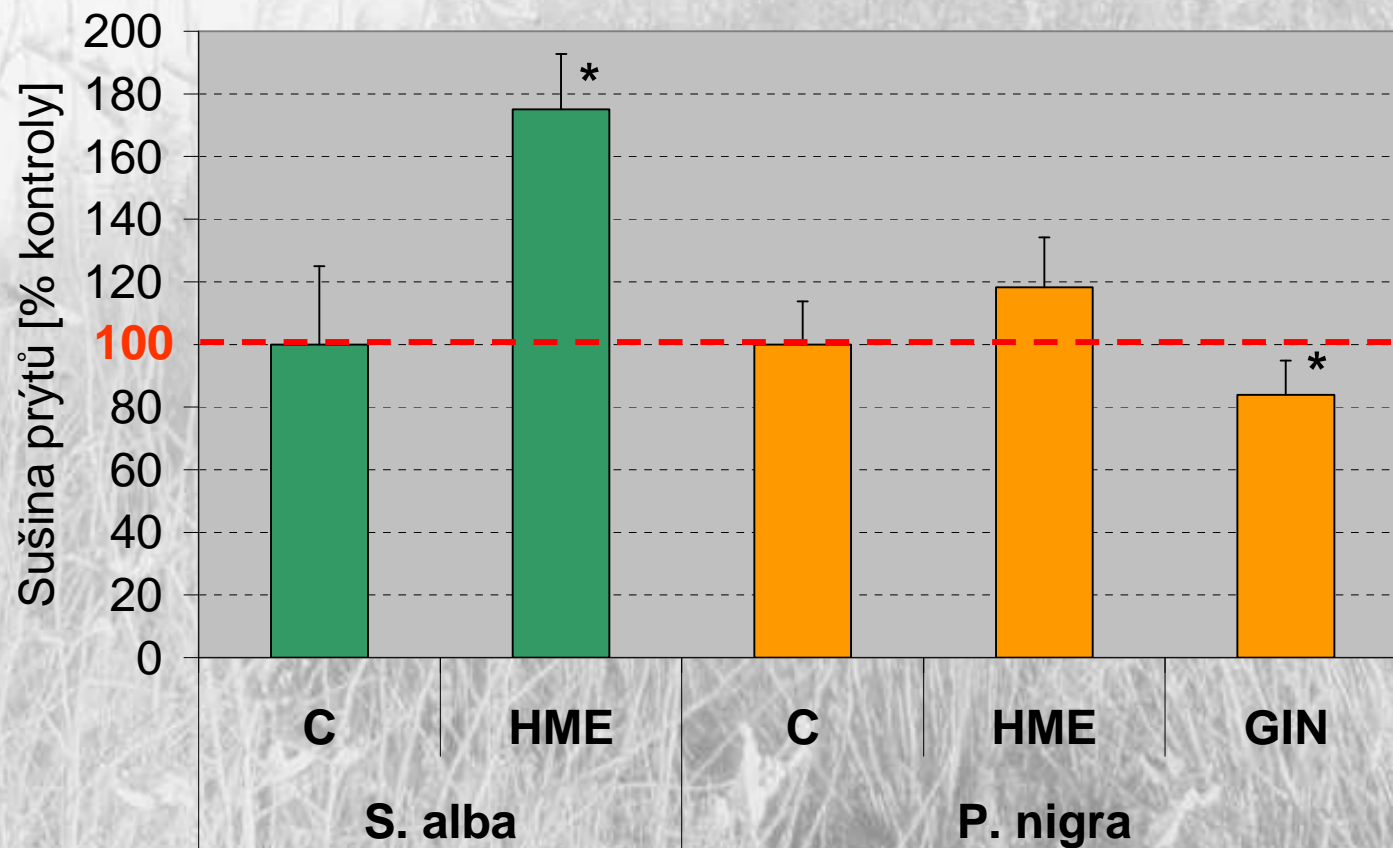

Výběr ektomykorhizních izolátů

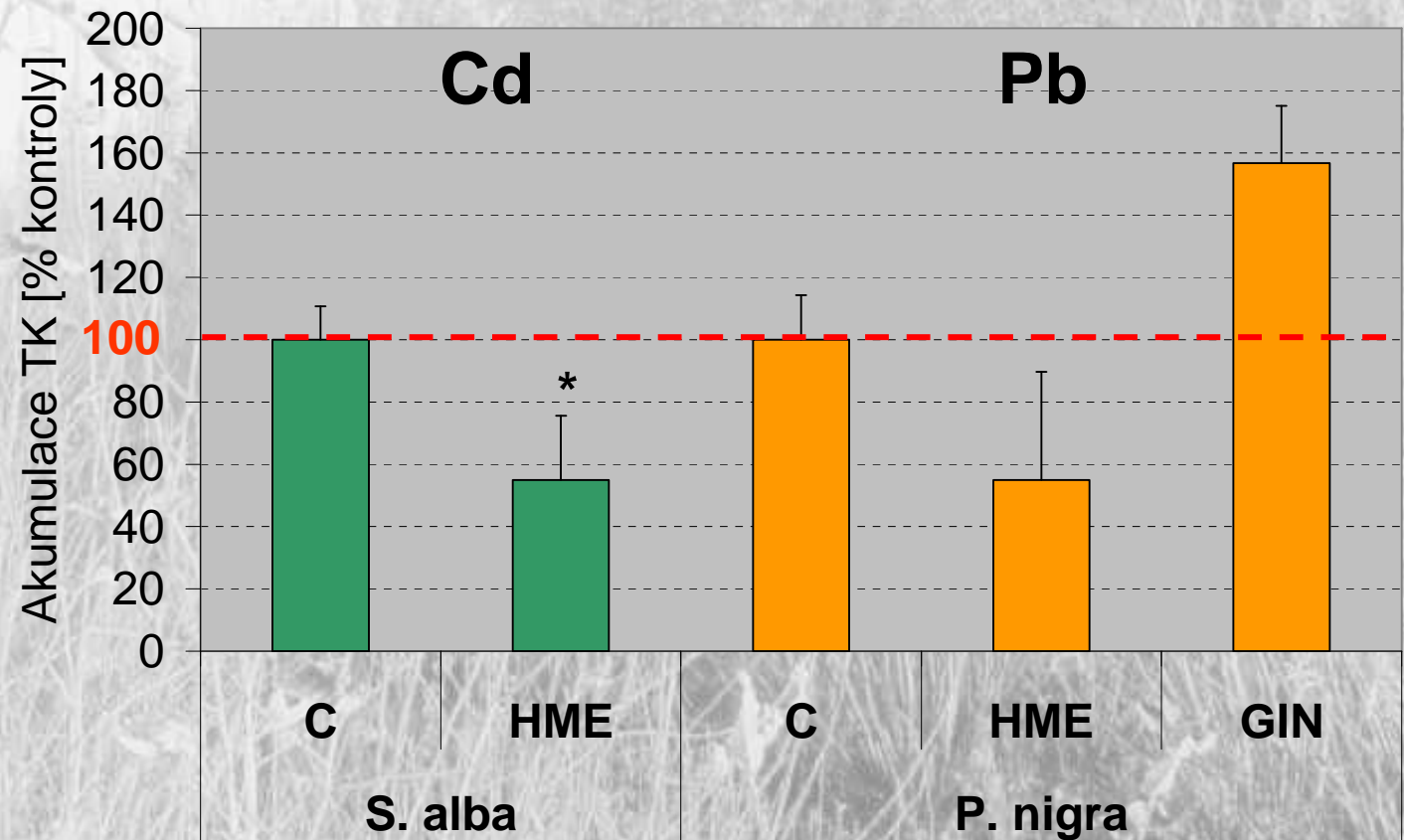
Průměrné pořadí BAF pro Cd, Pb a Zn na médiu "K"

Vliv houbových izolátů na růst a akumulaci RP u vrby bílé (*S. alba*) a topolu černého (*P. nigra*)

Vliv houbových izolátů na růst a akumulaci RP u vrby bílé (*S. alba*) a topolu černého (*P. nigra*)

Schéma pěstování plantáží RRD

Výsadba

Převzato z:
FOCUS Syracuse report 2006

Založení modelových plantáží na Příbramsku

Lokality plantáží:

- Komín (Nové Podlesí) kambisol
TK (vým/celk): Cd (2/6), Pb (35/1000), Zn (17/170)
- Litávka (Trh. Dušníky) fluvisol
TK (vým/celk): Cd (25/31), Pb (150/2700), Zn (1700/3400)

Hustota výsadeb:

cca 22500 řízků/ha

Experimentální varianty:

Základní 2008

Kontrolní (K) – bez zásahu

Hnojená (H) – 75t/ha st.čis.kalu (~ cca 400kg N/ha a 60kg P/ha)

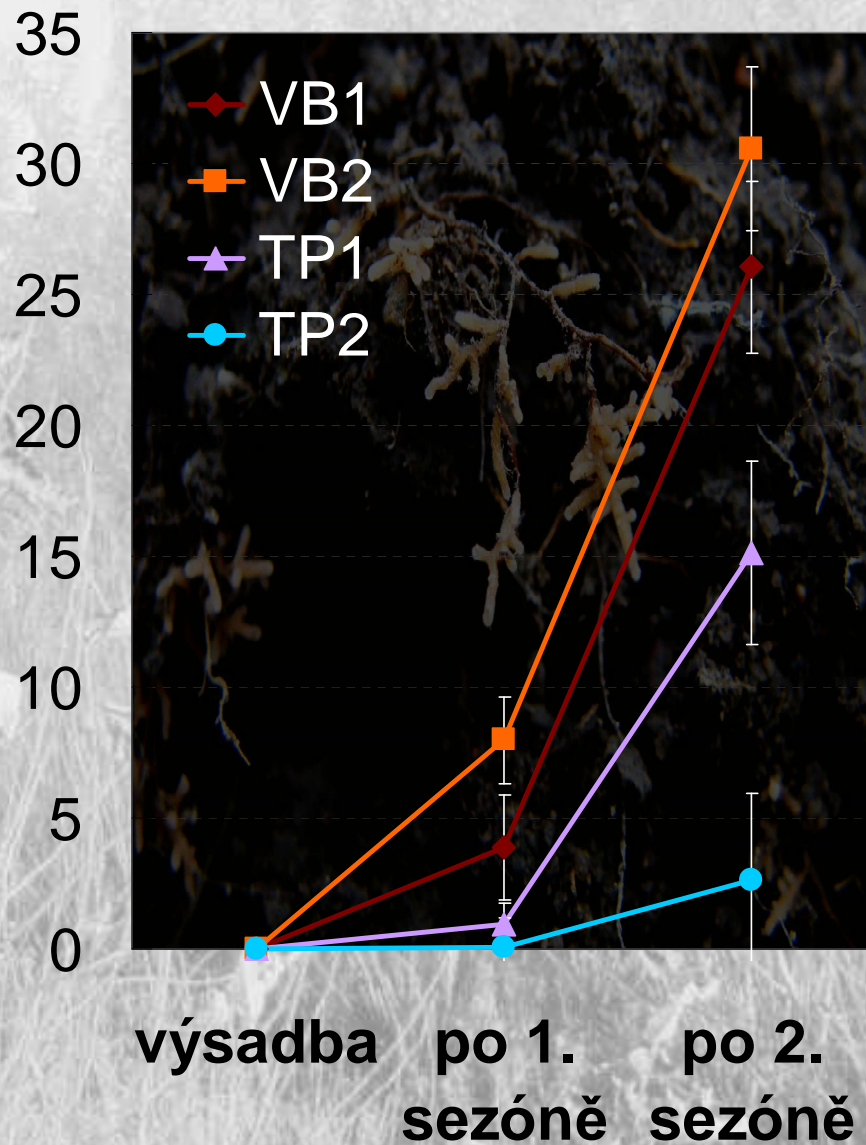
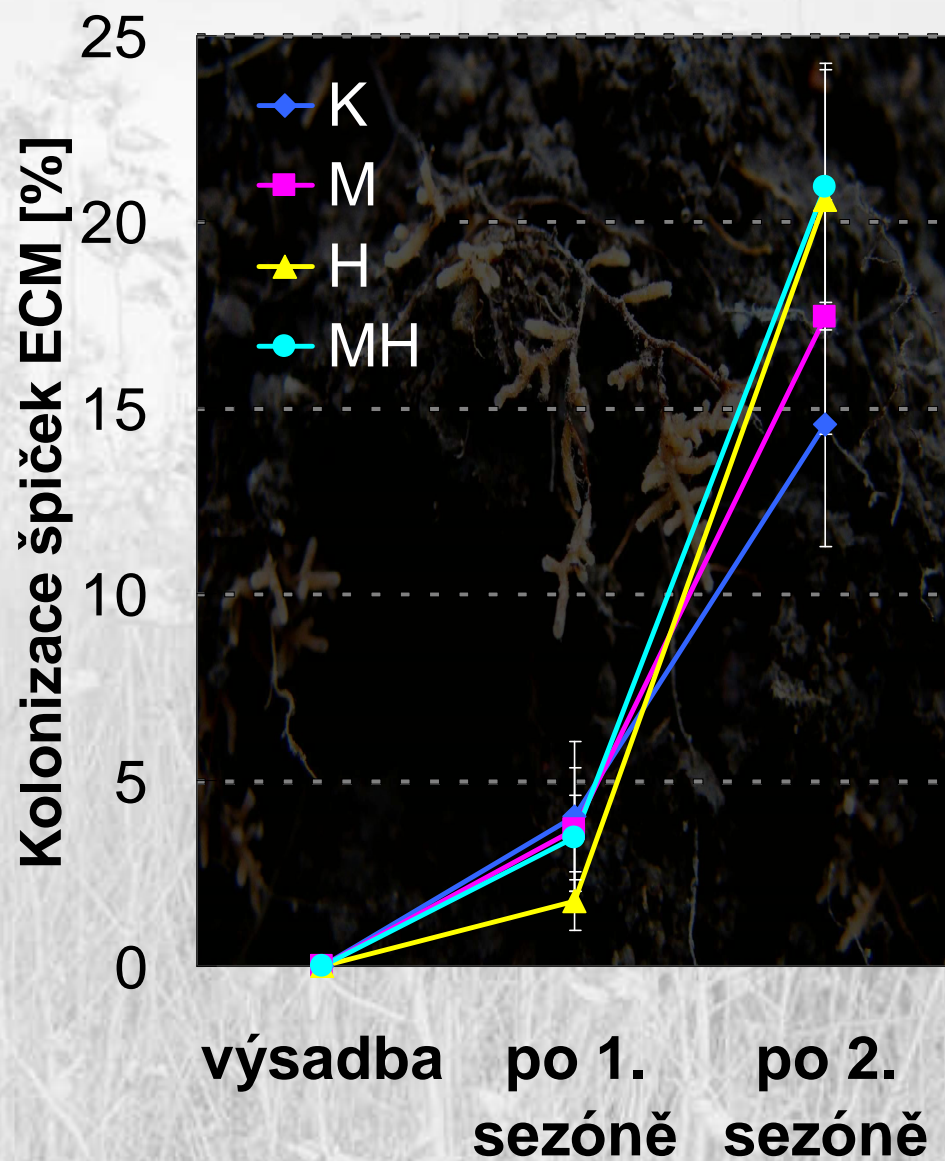
Inokulovaná (M) – směs mykor. hub (4EcM,3AM), některé nativní

Inokulovaná a hnojená (MH) - viz výše

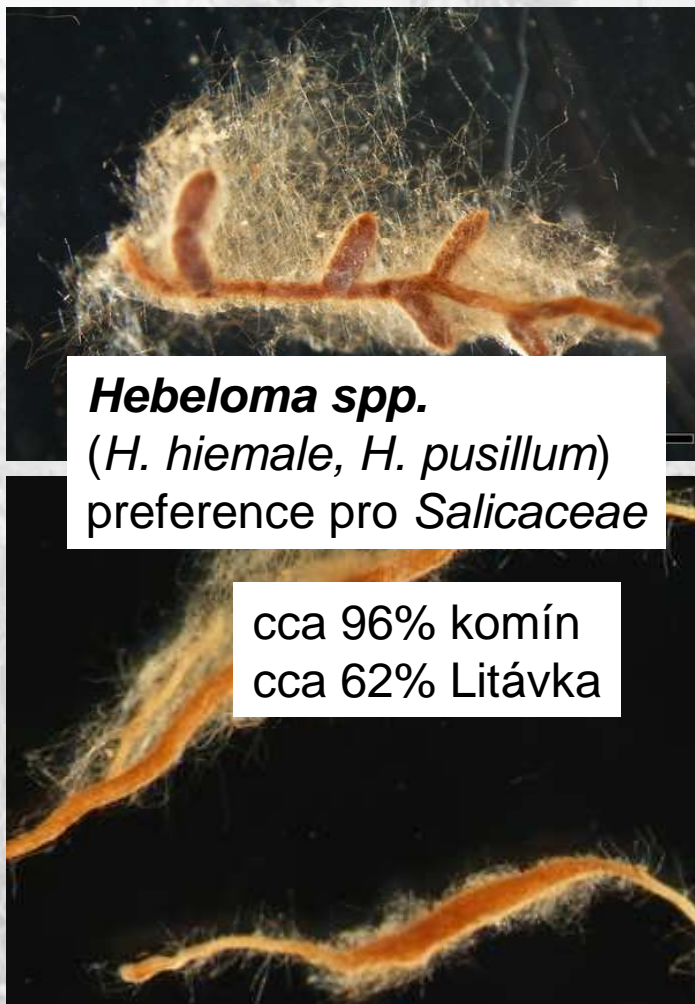

<u>Kód</u>	<u>Klon</u>	<u>Sex</u>	<u>Původ</u>
VB1	(<i>Salix viminalis</i> x <i>S. schwerinii</i>) x <i>S. viminalis</i> klon Tordis	samičí	Švédsko
VB2	<i>S. x smithiana</i> Willd. klon S-218	samičí	ČR
TP1	<i>Populus nigra</i> L. x <i>P. maximowiczii</i> klon Max 5	samičí	Japonsko
TP2	<i>P. nigra</i> L. klon Wolterson	samičí	Holandsko

Mykorhizní kolonizace – ECM, komín

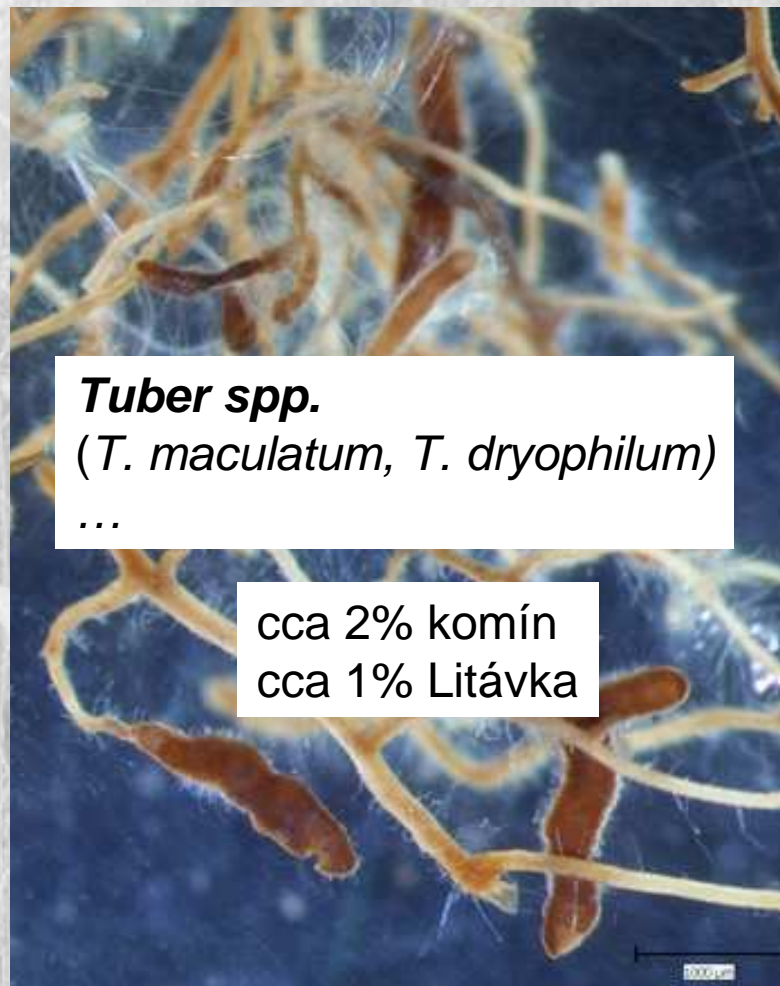

Mykorhizní kolonizace – ECM, komín

Hebeloma spp.
(*H. hiemale*, *H. pusillum*)
preference pro *Salicaceae*

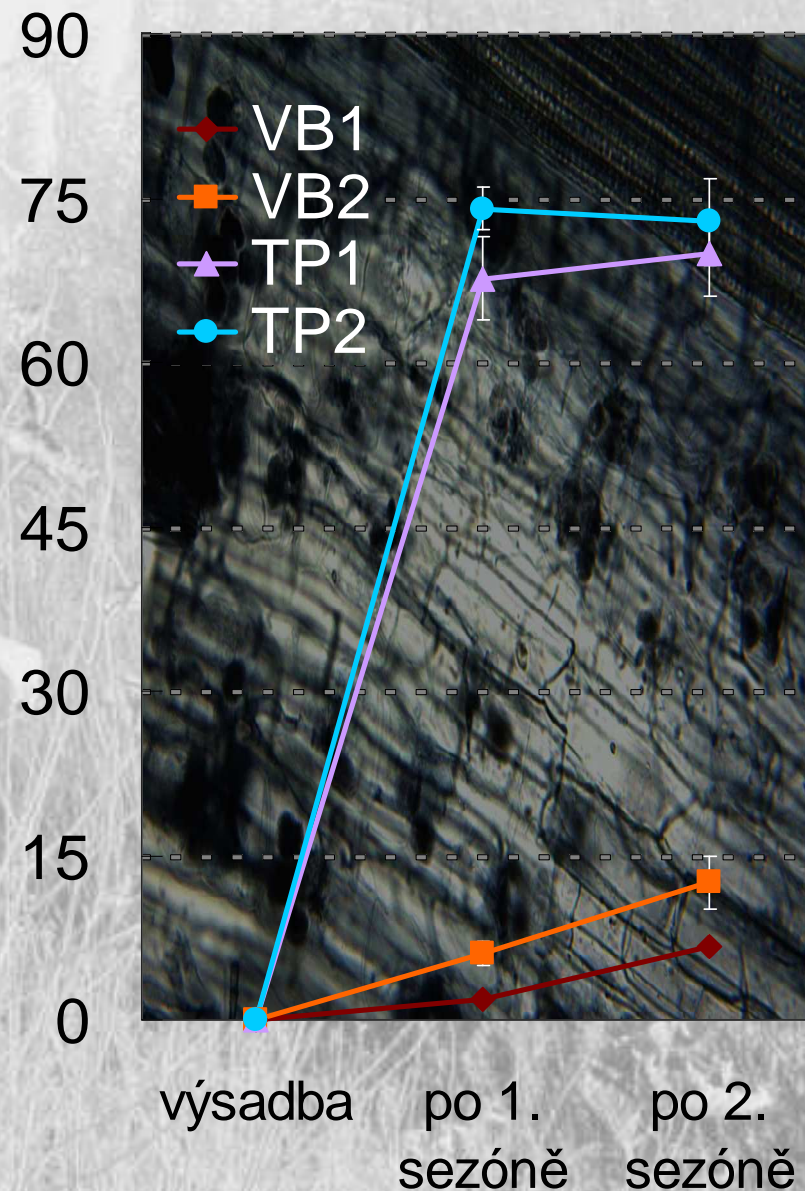
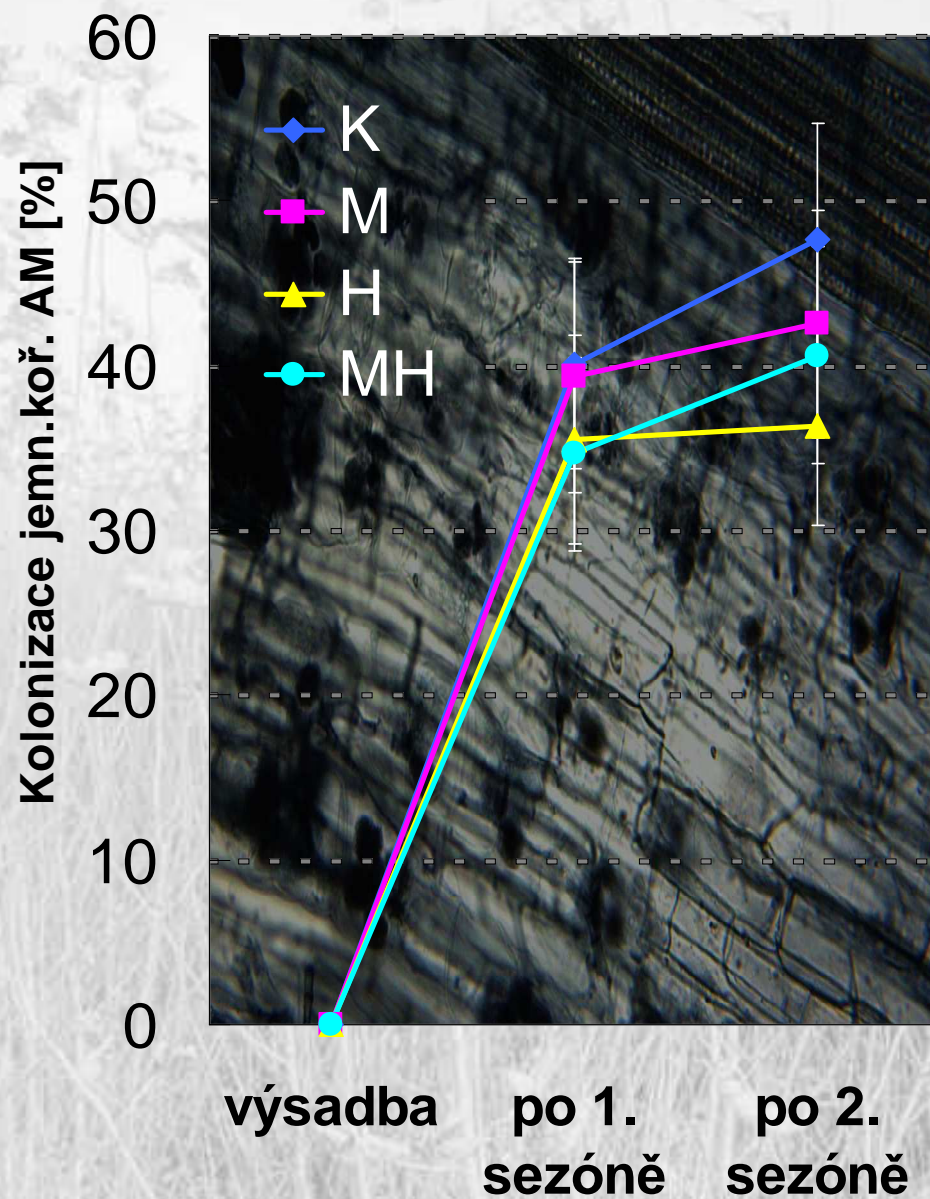
cca 96% komín
cca 62% Litávka

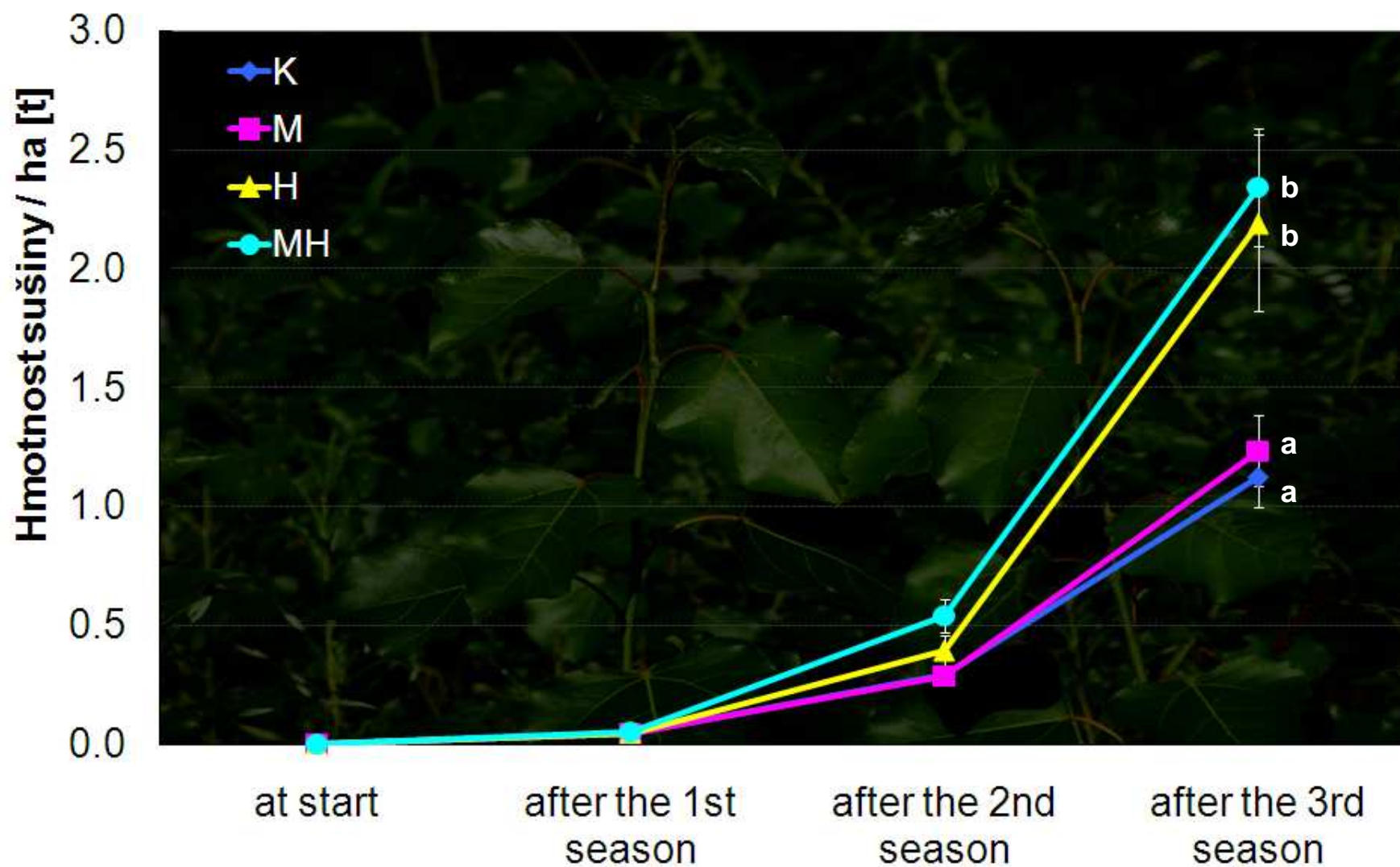
Tuber spp.
(*T. maculatum*, *T. dryophilum*)
...

cca 2% komín
cca 1% Litávka

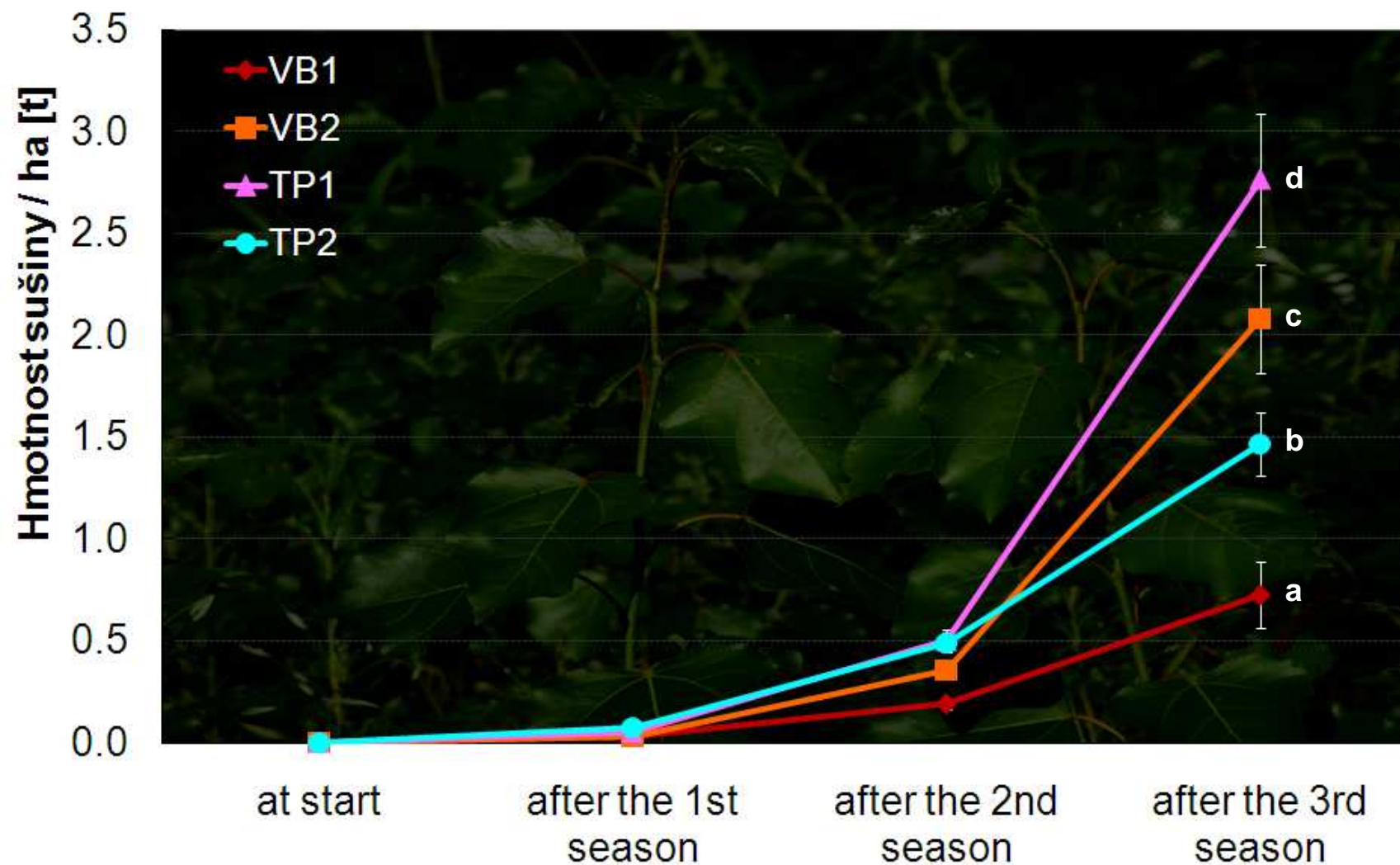
Mykorrhizní kolonizace – AM, komín

Produkce biomasy – komín 2008-2010

Produkce biomasy – komín 2008-2010

Fytoremediace

Množství RP odstraněných z
půdy prostřednictvím
biomasy [g/ha*rok]

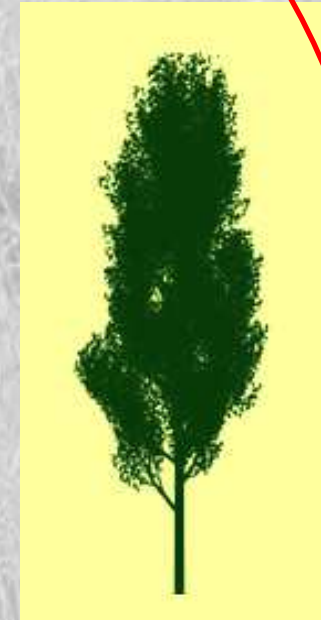
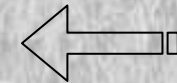
**kontrolní
varianta**

Cd 70
Pb 50
Zn 270

Cd 130
Pb 120
Zn 580

**hnojená a
inokulovaná
varianta**

!!

Fytoremediace z hlediska délky života plantáže

založit plantáž
použít směs
klonů
TP1, VB2

hnojit
(inokulovat)

sklízet
biomasu

Cd 4kg/ha
Zn 20kg/ha
Pb 4kg/ha

podíl z celkového obsahu v půdě

Cd ~15%
Zn ~2%
Pb ~0.1%

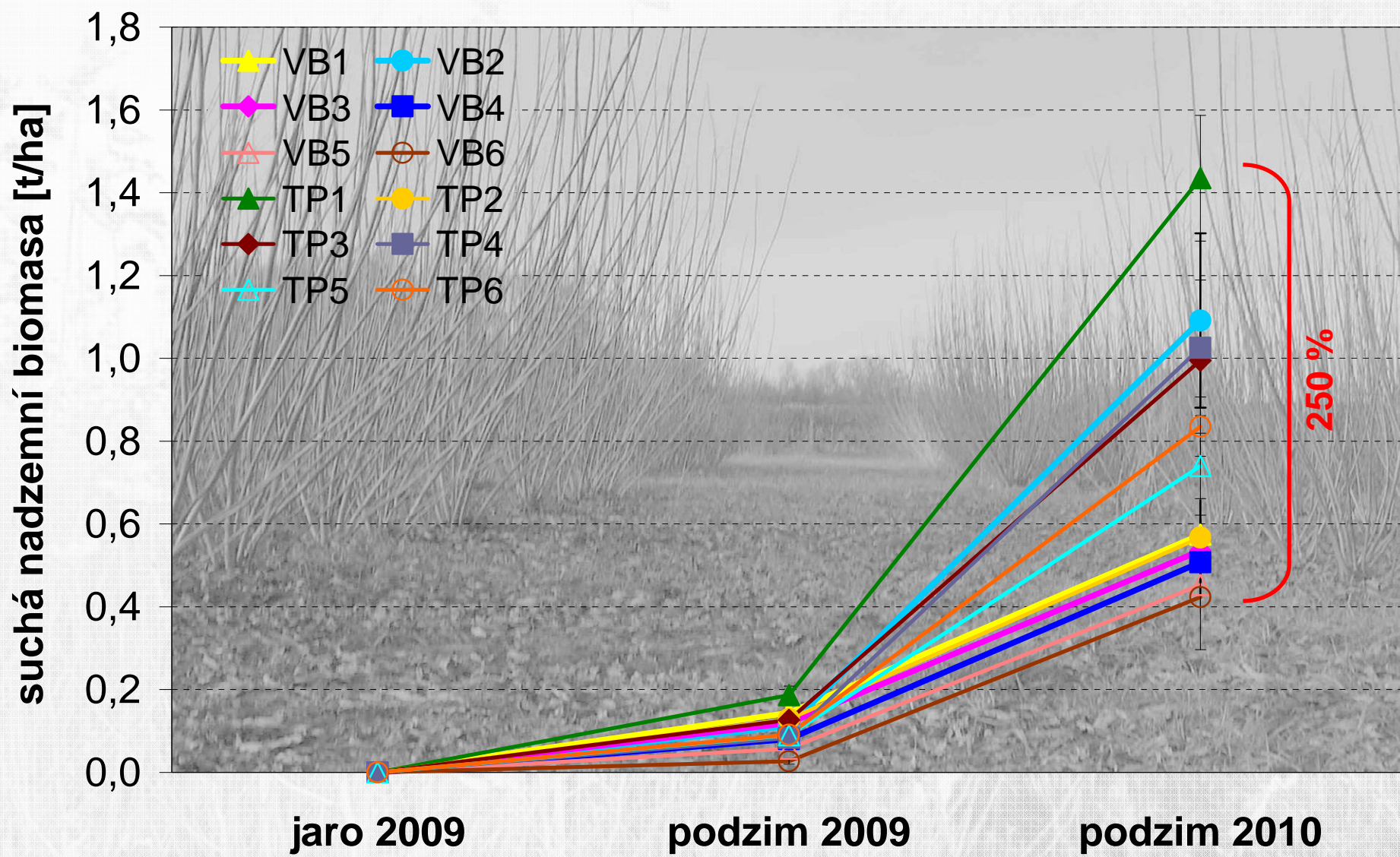
Klony RRD testované v dalších letech

topolové klony

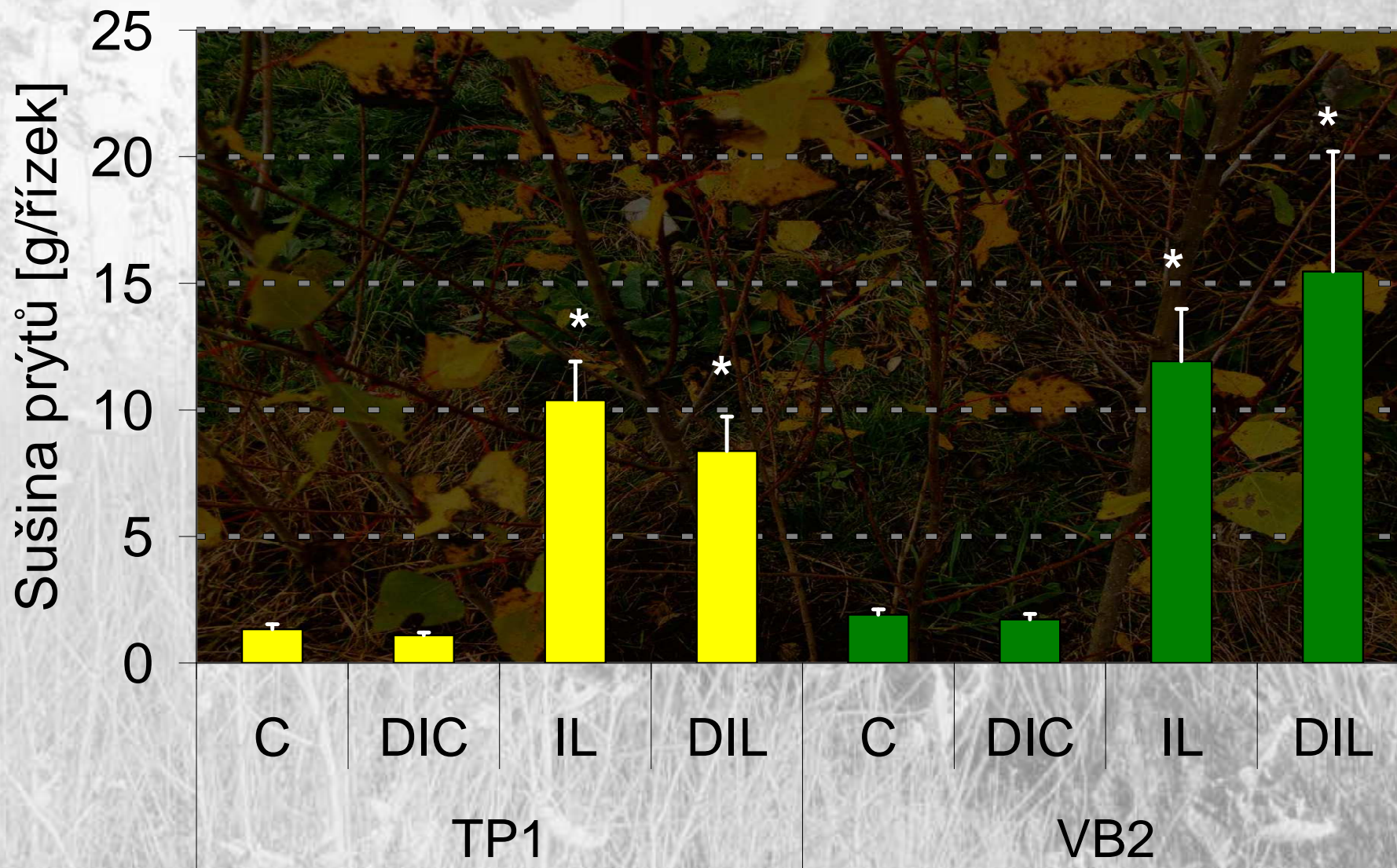
Náš kód	MZe	VÚKOZ	Jiné označení	Taxonomické zařazení (m -samčí klon, f - samičí klon)
TP1	J-105	P-Jap104*049	Japan	<i>Populus nigra</i> L.x <i>P. maximowiczii</i> Henry 'Maxvier' (f)
TP2	-	-	Wolterson	<i>Populus nigra</i> L.
TP3	P-468	P-trikor-468	-	<i>Populus trichocarpa</i> Torr. et Gray x <i>P. koreana</i> Rehd. (f)
TP4	P-454	P-Andros-454	Androscoggin	<i>Populus maximowiczii</i> Henry x <i>P. trichocarpa</i> Torr. et Gray 'Androscoggin' (m)
TP5	P-494	P-Oxford-494	Oxford	<i>Populus maximowiczii</i> Henry x <i>P.x berolinensis</i> 'Oxford' (f)
TP6	P-072	-	Fritzi Pauley	<i>Populus trichocarpa</i> Torr. et Gray x <i>P. koreana</i> Rehd. (f)

VB1	-	-	Tordis	(<i>Salix schwerinii</i> x <i>S. viminalis</i>) x <i>S. viminalis</i>
VB2	S-218	S-smithF-218	-	<i>Salix</i> x <i>smithiana</i> Willd., původní spontánní kříženec v ČR (f)
VB3	-	-	Tora	<i>Salix schwerinii</i> x <i>S. viminalis</i>
VB4	S-195	S-rubLip-195	-	<i>Salix</i> x <i>rubens</i> Schr. (f)
VB5	S-117	S-albBrn-117	-	<i>Salix alba</i> L., původní v ČR (m)
VB6	-	-	81090	<i>Salix dasyclados</i> Wimm. (klon 81090 z Estonska/K. Heinsoo)

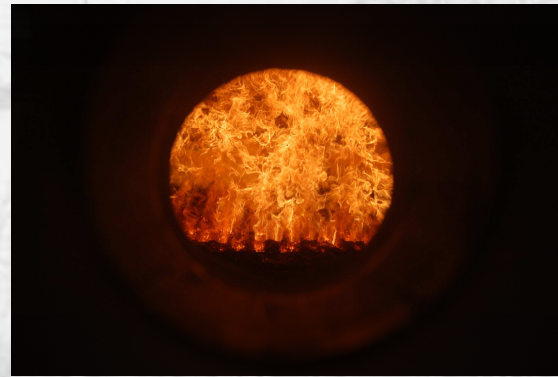
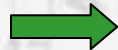
vrbové klony

Produkce biomasy Litávka 2010-2010

Spalování kontaminované biomasy

??

Distribuce RP při spalování ve fluidním spalovacím reaktoru (855°C)

	ložový popel (%)	cyklonový popel (%)	spaliny (%)		
			popílek	plynná fáze	celkem
Cd	15,4	33,1	51,2	0,3	51,5
Pb	8,7	25,4	63,9	2,0	65,9
Zn	61,7	8,0	29,5	0,7	30,3

- efektivním odprášením spalin je možné odstranit velkou většinu RP
- jednoduché odprášení spalin cyklonovým odlučovačem není dostatečné, nutné je dvoustupňové odprášení za použití rukávových filtrů

Závěry:

- v laboratorních podmínkách (*in vitro*) se houbové izoláty značně liší tolerancí vůči TK a jejich akumulací
- alespoň některé izoláty ovlivňují analogicky akumulaci TK i v symbióze s hostitelem > potenciál „ladit“ tok TK do biomasy s pomocí vnášených symbiotických hub
- v polních podmínkách má dominantní vliv na výnos i akumulaci TK klon RRD! Čistírenské kaly jsou perspektivním hnojivem plantáží RRD
- spalování kontaminované biomasy je možné; předpokladem je efektivní odprášení spalin

Děkuji za pozornost!

Výmladkovým plantážím
zdar!

www.eptocol.ibot.cas.cz

**norway
grants**